

**„ŪKININKŲ IR KITŲ ŽEMĖS ŪKIO VEIKLĄ VYKDanČIŲ GyVENTOJŲ MOKESČIAI 2019 METAIS IR
VĒLESNIAIS MOKESTINIAIS LAIKOTARPIAIS“**
(parengta pagal teisės aktų nuostatas, galiojančias 2019 m. sausio 1 d.)

Turinys

I. Gyventojų pajamų mokestis.....	2
1.1. Gaunamų pajamų priskyrimas pajamoms iš žemės ūkio veiklos	2
1.2. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų registravimasis mokesčių mokėtoju	2
1.3. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų gaunamų pajamų iš žemės ūkio veiklos pripažinimas.	3
1.4. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų gaunamų pajamų iš žemės ūkio veiklos apmokestinimas.	3
1.5. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų išlaidos, mažinančios apmokestinamąsias individualios veiklos pajamas.	4
1.6. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų išlaidos, nepriskiriamos leidžiamoms atskaitymams.	5
1.7. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų mokestinio laikotarpio nuostolių perkėlimas.	6
1.8. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų pajamų apmokestinimas pardavus individualioje veikloje naudojamą turtą.	7
1.10. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų gaunamų žemės ūkio veiklos pajamų deklaravimas.....	7
II. Pridėtinės vertės mokestis.....	8
III. SODROS administruojamos privalomojo sveikatos draudimo įmokos	9
IV. Valstybinio socialinio draudimo įmokos.....	10
V. Nekilnojamojo turto mokestis	12
VI. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų apskaitos tvarkymas.	12
VII. Aktualūs klausimai - atsakymai žemės ūkio veiklą vykdančioms asmenims.	13

I. Gyventojų pajamų mokestis

1.1. Gaunamų pajamų priskyrimas pajamoms iš žemės ūkio veiklos

Ūkininkų ir jų partnerių bei kitų fizinių asmenų (toliau - žemės ūkio veiklą vykdančys gyventojai) pajamų, gautų iš žemės ūkio veiklos, apmokestinimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas (toliau - GPMĮ).

GPMĮ 2 str. 33 punkte apibrėžta pajamų iš žemės ūkio veiklos sąvoka, tai - **pajamos iš žemės ūkio produktų gamybos**, kaip tai apibrėžta Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatyme, **pajamos iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintame sąraše nurodytų paslaugų žemės ūkiui teikimo**, taip pat **pajamos, gautos realizuojant iš savo ūkio žemės ūkio produktų pagamintus maisto produktus**. Įvertinant gaunamų pajamų priskyrimą prie žemės ūkio veiklos pajamų atsižvelgiama į tai, kad:

- pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymą, kuriame nurodyta, kad žemės ūkio produktų gamyba - tai veikla, apimanti pirminę gamybą ir (ar) jos metu gautų savo žemės ūkio produktų pirminį perdirbimą. Pirminė gamyba - žemės ūkio produktų gamyba, įskaitant ir auginimą, derliaus nuėmimą, melžimą, gyvūnų veisimą. Pirminis perdirbimas - veikla: apdorojimas, apdirbimas, pirminis tvarkymas, kurios metu iš žemės ūkio produkto nekeičiant jo cheminės sudėties taip pat gaunamas žemės ūkio produktas. Žemės ūkio produktais laikomi augalininkystės, gyvulininkystės, paukštininkystės, žvėrininkystės, bitininkystės, žuvininkystės produktai, užaugintos miško uogos, vaistažolės, grybai ir iš jų gauti pirminio perdirbimo produktai, skirti vartoti arba tolesnei maisto produktų ar ne maisto produktų gamybai;

- paslaugos žemės ūkiui suprantamos kaip su žemės ūkiu susijusios paslaugos, išvardintos Paslaugų žemės ūkiui sąraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. 76 (toliau - Nutarimas). Šiuo Nutarimu patvirtintas Paslaugų žemės ūkiui sąrašas taikomas apskaičiuojant ir deklaruojant gyventojų 2012 metų ir vėlesnių metų mokesčių laikotarpių pajamas iš žemės ūkio veiklos;

- pajamomis iš žemės ūkio veiklos laikomos gyventojų pinigais ir (ar) natūra gautos pajamos už realizuotus iš savo ūkio žemės ūkio produktų (t. y. paties gyventojų ūkyje užaugintų produktų) pagamintus maisto produktus. Pajamoms iš žemės ūkio veiklos priskiriamos ne tik už atitinkamus produktus ar paslaugas pinigais ir (ar) natūra gyventojų gautos išmokos, bet ir kita natūra gauta nauda, kurią asmuo gauna kaip papildomą atlygį už patiektą produkciją ar suteiktas paslaugas.

1.2. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų registravimas mokesčių mokėtoju

Gyventojas, užsiimantis žemės ūkio veikla, GPMĮ požiūriu yra laikomas vykdančiu individualią veiklą. Ūkininko partneriai taip pat laikomi gyventojais, vykdančiais individualią veiklą.

Ūkininko ūkis registruojamas Ūkininko ūkių registre vadovaujantis Lietuvos Respublikos ūkininko ūkio įstatymo ir Žemės ūkio ministro 2003 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. 3D-298 patvirtintų Ūkininkų ūkių registravimo Ūkininkų ūkių registre taisyklių nustatyta tvarka. Ūkininkas, kuris verčiasi žemės ūkio veikla kartu su kitais fiziniais asmenimis (sutuoktiniu, šeimos nariais arba kitais fiziniais asmenimis), turi sudaryti su jais jungtinės veiklos - partnerystės sutartis (išskyrus sutuoktinį, jei nėra tarp jų sudaryta vedybų sutartis).

Ūkininkai ir jų partneriai į Mokesčių mokėtojų registrą registruojami pagal Ūkininkų ūkių registro pateikiamus duomenis. Kadangi Ūkininkų ūkio registruoti pateikiami duomenys ir apie ūkininko vykdomą veiklą (pvz., žemės ūkio, kaimo turizmo ir/ar kt.), todėl Valstybinei mokesčių inspekcijai (toliau VMI) papildomai nereikia pateikti Fizinio asmens prašymo įregistruoti į Mokesčių mokėtojų registrą (REG812 formos), patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2013 m. birželio 25 d. įsakymu Nr. VA-36.

Asmenys, kurie vykdo žemės ūkio veiklą, bet nėra įregistravę Ūkininkų ūkio registre, registruojami Mokesčių mokėtojų registre pagal Žemės ir kaimo verslo registro pateiktus duomenis.

Ūkininkų ūkio registruoti pateikiami duomenys apie vykdomą žemės ūkio veiklą kartu su kitais gyventojų duomenimis, esančiais Mokesčių mokėtojų registre, skelbiami e. VMI portalo autorizuotų

elektroninių paslaugų srityje Mano VMI. Pažymą gyventojas gali atsispausdinti iš Mano VMI arba gali atsiimti asmeniškai bet kurioje VMI, pateikęs asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą.

Jeigu žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas pageidauja užsiimti kita tęstinio pobūdžio savarankiška veikla, kuri neįregistruota Ūkininkų ūkių registre, jis turi informuoti mokesčių administratorių, pateikdamas prašymo REG812 formą, ne vėliau kaip veiklos vykdymo pradžios dieną. Forma REG812 taip pat gali būti teikiama, kai ūkininkai mokesčių mokėtojų registro tvarkytojui papildomai nori pranešti telekomunikacinius rekvizitus (telefoną, elektroninio pašto adresą) ir tikslų ūkio adresą.

Prašymą galima pateikti tokiais būdais:

- prisijungus prie e. VMI portalo, autorizuotų elektroninių paslaugų srityje Mano VMI;
- užpildant popierinius prašymus, juos tiesiogiai įteikiant arba išsiunčiant paštu VMI pagal mokesčių mokėtojo gyvenamosios vietos adresą.

1.3. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų gaunamų pajamų iš žemės ūkio veiklos pripažinimas.

Žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojai, kurie nėra įregistruoti pridėtinės vertės mokesčio (toliau - PVM) mokėtojais arba savo veiklai nepriskyrė ir nenaudoja ilgalaikio turto, pajamas iš vykdomos žemės ūkio veiklos pripažįsta pagal pinigų apskaitos principą, t. y. pajamos apskaitomos faktiniu jų gavimo momentu (GPMĮ 8 str. 1 dalis).

Žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojai, kurie įregistruoti PVM mokėtojais arba savo veiklai priskiria ir naudoja ilgalaikį turtą, pajamas pripažįsta pagal kaupimo apskaitos principą, t. y. pajamos pripažįstamos tuo laikotarpiu, kurį jos uždirbamos (kada prekės (produkcija) parduodamos ar paslaugos suteikiamos (darbai atliekami)), neatsižvelgiant į apmokėjimo momentą (GPMĮ 8 str. 5 dalis).

1.4. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų gaunamų pajamų iš žemės ūkio veiklos apmokestinimas.

Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų gautos (uždirbtos) pajamos iš žemės ūkio veiklos pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 23 punktą priskiriamos neapmokestinamosioms pajamoms, jeigu šios rūšies pajamas gaunantis gyventojas mokesčiniu laikotarpiu neprivalo registruotis ir nėra įregistruotas PVM mokėtoju. **Taigi, šiame skyriuje nurodytas pajamų mokesčio sumos, mokėtinos nuo individualios žemės ūkio veiklos pajamų, apskaičiavimas taikomas gyventojams, kurie vykdo individualią žemės ūkio veiklą ir privalo registruotis ar yra įregistruoti PVM mokėtojais.** Atvejai, kai Lietuvos asmenys privalo registruotis PVM mokėtojais, skaičiuoti ir mokėti PVM, nustatyti Lietuvos Respublikos PVM įstatymo 71, 71¹ straipsniuose (žr. II skyrių).

Nuo 2019 m. mokesčio laikotarpio individualios žemės ūkio veiklos pajamoms taikomas pajamų mokesčio tarifas, kuris gali kisti nuo 5 iki 15 proc. (2018 m. mokesčiniu laikotarpiu šios rūšies pajamoms taikytinas pajamų mokesčio tarifas galėjo kisti nuo 5 iki 10 proc.). Pajamų mokesčio dydis (mokėtina pajamų mokesčio suma) nustatomas metinėms apmokestinamoms žemės ūkio veiklos pajamoms (per kalendorinius metus gautų pajamų ir su veiklos vykdymu susijusių leidžiamų atskaitymų skirtumas) pritaikius 15 proc. pajamų mokesčio tarifą ir iš gautos sumos atėmus pajamų mokesčio kreditą (toliau PMK), kuris apskaičiuojamas pagal šias formules:

1. Kai metinės apmokestinamosios žemės ūkio veiklos pajamos neviršija 20 000 EUR, PMK yra lygus metinių žemės ūkio veiklos apmokestinamųjų pajamų sumai, padaugintai iš 0,1.

Pavyzdžiui, gyventojas 2019 m. mokesčiniu laikotarpiu gavo 20 000 EUR pajamų ir patyrė 7 000 EUR išlaidų, t. y. gavo 13 000 EUR apmokestinamųjų pajamų. Apskaičiuojant mokėtiną pajamų mokesčio sumą, visų pirma, šioms pajamoms pritaikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas (13 000 X 0,15 = 1 950). PMK nuo gautų apmokestinamųjų pajamų yra lygus 1300 EUR (13 000 X 0,1). Apskaičiuojama mokėtina pajamų mokesčio suma (1950 - 1300 = 650). Taigi, nuo per 2019 m. mokesčinį laikotarpį gautų 13 000 EUR apmokestinamųjų žemės ūkio veiklos pajamų, gyventojas mokėtų 650 EUR gyventojų pajamų mokesčių (mokesčio suma atitinka 5 proc. nuo 13000 EUR).

Žemės ūkio veiklą vykdančio gyventojų apmokestinamųjų pajamų iš žemės ūkio veiklos (ir individualios veiklos, vykdomos pagal pažymą) suma, neviršijanti 20 000 EUR, faktiškai yra apmokestinama 5 proc. pajamų mokesčio tarifu.

2. Kai apmokestinamosios žemės ūkio veiklos pajamos viršija 20 000 EUR, pajamų mokesčio kreditas apskaičiuojamas pagal formulę $PMK = \text{žemės ūkio veiklos apmokestinamosios pajamos} \times (0,1 - 2/300\,000 \times (\text{apmokestinamosios žemės ūkio veiklos pajamos} - 20\,000))$.

Pavyzdžiui, gyventojas 2019 m. mokesčiniu laikotarpiu gavo 36 000 EUR pajamų ir patyrė 11 000 EUR išlaidų, metinės gyventojų žemės ūkio veiklos apmokestinamosios pajamos sudaro 25 000 EUR. Visų pirma, apskaičiuojama pajamų mokesčio suma pritaikius GPMĮ 6 str. 1 dalyje nurodytą 15 proc. pajamų mokesčio tarifą ($25\,000 \times 0,15 = 3750$). Toliau apskaičiuojamas PMK pagal formulę, kai metinės žemės ūkio veiklos apmokestinamosios pajamos viršija 20 000 EUR, $PMK = 25\,000 \times (0,1 - 2/300\,000 \times (25\,000 - 20\,000)) = 1,666,66(6)$. Taigi, PMK = 1666,67 EUR, o apskaičiuotas pajamų mokestis apmokestinamosioms pajamoms (25 000) pritaikius 15 proc. pajamų mokesčio tarifą yra 3 750 EUR. Gyventojų mokėtina pajamų mokesčio suma gavus 25 000 EUR apmokestinamųjų pajamų yra lygi 2083,33 EUR ($3750 - 1666,67 = 2083,33$);

3. Kai apskaičiuojant PMK yra gaunama neigiama suma, laikoma, jog PMK yra lygus nuliui.

Pavyzdžiui, gyventojas apskaičiuojo, kad per 2019 m. mokesčiniu laikotarpiu gavo 56 000 EUR apmokestinamųjų pajamų. Apskaičiuojama pajamų mokesčio suma pritaikius GPMĮ 6 str. 1 dalyje nurodytą 15 proc. pajamų mokesčio tarifą ($56\,000 \times 0,15 = 8\,400$). PMK apskaičiuojamas pagal formulę, kai apmokestinamosios pajamos viršija 20 000 EUR $PMK = 56\,000 \times (0,1 - 2/300\,000 \times (56\,000 - 20\,000)) = -7840$. Taigi, kadangi apskaičiuotas PMK yra neigiamas, laikoma, kad jis yra lygus 0, todėl gyventojų mokėtina pajamų mokesčio suma yra 8 400 EUR ($8\,400 - 0 = 8\,400$). Taigi, tokiu atveju, kai pritaikius įvardintas formules yra apskaičiuojamas neigiamas PMK arba jis yra lygus 0, pajamų mokestis apskaičiuojamas žemės ūkio veiklos apmokestinamųjų pajamų sumą padauginus iš 15 proc. pajamų mokesčio tarifo.

1.5. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų išlaidos, mažinančios apmokestinamąsias individualios veiklos pajamas.

Apskaičiuojant apmokestinamąsias žemės ūkio veiklos pajamas, iš per mokesčiniu laikotarpiu gautų (uždirbtų) pajamų atimami GPMĮ 18 straipsnyje nustatyti leidžiami atskaitymai.

Remiantis nuo 2018 m. įsigaliojusiomis GPMĮ nuostatomis, apskaičiuojant mokėtiną pajamų mokestį nuo vykdomos individualios veiklos (ar vykdomų veiklų, jei vykdoma keletas veiklų), pajamos yra sumuojamos, o leidžiami atskaitymai yra priskiriami bendrai visoms veiklų rūšims, t. y. vykdomų veiklų pajamos yra sumuojamos ir leidžiami atskaitymai yra priskiriami visoms individualios veiklos pajamoms. Pažymėtina, jog 2018 m. mokesčiniu laikotarpiu su individualios žemės ūkio veiklos pajamų uždirbimu susiję leidžiami atskaitymai GPMĮ 18 str. nustatyta tvarka gali būti atimami tik iš šios rūšies veiklos pajamų.

Apskaičiuojant pajamų mokestį už 2019 m. ir vėlesnius mokesčinius laikotarpius, gyventojų pagal individualios veiklos pažymą vykdomos individualios veiklos (ar veiklų, jei pagal pažymą vykdoma ne viena veikla) pajamos ir pajamos iš žemės ūkio veiklos yra sumuojamos, o leidžiami atskaitymai priskiriami visoms individualios veiklos (t. y. ir vykdomos pagal individualios veiklos pažymą) pajamoms.

Apskaičiuojant apmokestinamąsias individualios veiklos pajamas, iš per mokesčiniu laikotarpiu gautų (uždirbtų) pajamų galima atimti:

- susijusius su individualios veiklos pajamų gavimu (uždirbimu) leidžiamus atskaitymus, pagrįstus juridinę galią turinčiais dokumentais; arba
- sumą, lygią 30 proc. gautų (uždirbtų) individualios veiklos pajamų, nereikalaujant faktines išlaidas pagrįsti atitinkamais dokumentais.

Žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojai apskaičiuodami ir deklaruodami 2019 metų ir vėlesnių mokesčinių laikotarpių pajamas gali pasirinkti alternatyvią uždirbtoms pajamoms tenkančių patirtų išlaidų pripažinimo tvarką - individualios veiklos pajamų gavęs gyventojas gali pasirinkti tokių pajamų leidžiamaisiais atskaitymais laikyti 30 procentų tokių pajamų sumos. Jeigu gyventojas, apskaičiuodamas individualios veiklos pajamas, leidžiamais atskaitymais

pasirenka laikyti sumą, lygią 30 procentų uždirbtų individualios veiklos pajamų, tai jis neprivalo pagrįsti jos dokumentais ir mokestinių prievolių apskaičiavimo tikslais tvarkyti su veikla susijusių išlaidų apskaitos.

Vadovaujantis GPMĮ 18 str. 1, 8 ir 9 dalių nuostatomis, kai gyventojas, kuris verčiasi individualia veikla, **pasirenka leidžiamais atskaitymais laikyti faktiškai patirtas išlaidas** (susijusias su per mokestinį laikotarpį faktiškai gautomis (uždirbtomis) individualios veiklos pajamomis), jas turi pagrįsti juridinę galią turinčiais dokumentais (sąskaitomis faktūromis, PVM sąskaitomis faktūromis, kasos aparato kvitais ir kt.).

Leidžiamais atskaitymais laikomos įprastinės ir būtinos žemės ūkio veiklai vykdyti išlaidos - sėklos ir sodmenys, pašarai, trąšos, augalų ir gyvūnų apsaugos priemonės, degalai ir tepalai, atsarginės dalys, statybinės ir remonto medžiagos, elektra, vanduo, dujos, ilgalaikio turto (ar jo dalies) nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos (ilgalaikis turtas (ar jo dalis), kuris priskiriamas žemės ūkio veiklai), turto remonto sąnaudos, žemės mokesčio ir nuomos sąnaudos, turto draudimo sąnaudos, palūkanų, įrankių įsigijimo, darbo užmokesčio išlaidos, valstybinio socialinio draudimo įmokos (toliau - VSD įmokos), privalomojo sveikatos draudimo įmokos (toliau - PSD įmokos), privalomos rinkliavos, mokesčiai ir kitos su individualia žemės ūkio veikla susijusios išlaidos. Pažymėtina, kad išlaidos priskiriamos leidžiamais atskaitymams ir tais atvejais, kai išlaidas pagrindžiantys dokumentai yra išrašyti ne žemės ūkio veiklą vykdančio gyventojų, o jo partnerio vardu.

Žemės ūkio veiklą vykdančiam gyventojui leidžiamais atskaitymams gali priskirti **visas su individualios veiklos pajamomis susijusias patirtas išlaidas**, kurių atskaitymas iš pajamų nėra ribojamas pagal GPMĮ 18 str. 2 dalį, draudžiamas pagal minėto straipsnio 3 dalį, ar kurių atskaitymui Nuolatinio Lietuvos gyventojų su individualios veiklos pajamų gavimu arba uždirbimu susijusių išlaidų priskyrimo leidžiamais atskaitymams bei jų apskaičiavimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 303, nenustatyta kitokių specialių taisyklių.

Žemės ūkio veiklą vykdančiam gyventojui, norėdamas, kad ilgalaikio turto (ar jo dalies) nusidėvėjimo (amortizacijos), eksploatavimo, remonto (rekonstrukcijos) sąnaudos būtų laikomos leidžiamais atskaitymais ir / arba norėdamas atskaityti tokio turto pirkimo (importo) PVM, prieš pradėdamas individualioje veikloje naudoti ilgalaikį turtą (ar jo dalį), turi mokesčių administratoriui pateikti užpildytą Fizinio asmens pranešimo apie ilgalaikio turto ar jo dalies priskyrimą vykdomai individualiai ir / arba ekonominei veiklai FR0457 formą, patvirtintą Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 372 (toliau - FR0457 forma).

Žemės ūkio veiklą vykdančiam gyventojui gali skaičiuoti veikloje naudojamo ilgalaikio materialaus turto (ar jo dalies) nusidėvėjimą ir šias išlaidas priskirti leidžiamais atskaitymams, jei turtas (ar jo dalis):

- priklauso žemės ūkio veiklą vykdančiam gyventojui nuosavybės teise arba gautas pagal lizingo (finansinės nuomos) sutartį, kurioje numatytas nuosavybės teisės perėjimas; ir
- naudojamas tik žemės ūkio individualioje veikloje; ir
- apie jo naudojimą pranešta FR0457 formoje.

1.6. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų išlaidos, nepriskiriamos leidžiamais atskaitymams.

Gyvenamųjų pastatų, patalpų bei lengvųjų automobilių įsigijimo bei nusidėvėjimo išlaidos nepriskiriamos leidžiamais atskaitymams.

Žemės įsigijimo išlaidos, išskyrus palūkanas, mokamas už gautą paskolą žemės ūkio veiklai skirtą žemės sklypo įsigijimui, neviršijant tokios paskolos rinkos kainos, nepriskiriamos leidžiamais atskaitymams, o nusidėvėjimas neskaiciuojamas.

Leidžiamais atskaitymams (išlaidoms), remiantis GPMĮ 18 str. 3 dalimi, **nepriskiriama:**

- į biudžetą mokamas PVM;
- GPM;
- pirkimo (importo) PVM, įtrauktas į PVM atskaitą;

- sumokėtos netesybos, į biudžetą ir valstybės pinigų fondus sumokėtos baudos, delspinigiai ir kitos sankcijos už teisės aktų pažeidimus;
- išlaidos paramai ir dovanoms;
- žemės ūkio veiklą vykdančio gyventojų padarytas žalos atlyginimas;
- išmokos, nuo kurių žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojai privalėjo išskaičiuoti GPM, tačiau jo neišskaičiavo. Žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojas, išmokėdamas pajamas (išmokas) kitiems gyventojams, privalo atsižvelgti į GPMĮ 22 straipsnio nuostatas, kadangi pagal mokesčio mokėjimo tvarką tam tikros išmokos gali būti priskiriamos A klasei, o mokestį nuo tokių išmokų turi išskaičiuoti žemės ūkio veikla besiverčiantis asmuo.

Pavyzdys

Pagal nuo 2018 m. sausio 1 d. įsigaliojusias GPMĮ 22 straipsnio nuostatas, individualią žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojas, kuris veiklos vykdymo tikslais iš kito gyventojų nuomojasi nekilnojamąjį turtą (pavyzdžiui žemę, žemės ūkio paskirties patalpas ar kt.), išmokėdamas nekilnojamojo turto nuomos pajamas, privalo nuo šių pajamų išskaičiuoti 15 proc. pajamų mokestį. Pažymime, jog atitinkamą mėnesį išmokėtas nuomos išmokas ir nuo jų išskaičiuotą pajamų mokestį žemės ūkio veikla besiverčiantis gyventojas turi deklaruoti Mėnesinėje pajamų mokesčio deklaracijoje (forma GPM313) iki kito mėnesio 15 d. (pvz. už 2018 m. kovo mėn. teikiama iki 2018 m. balandžio 15 d.; už 2019 m. vasario mėn. teikiama iki 2019 m. kovo 15 d.). Per kalendorinius metus išmokėtų nuomos pajamų ir išskaičiuoto mokesčio duomenys žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojas turi būti pateikiami Metinėje gyventojams išmokėtų išmokų, priskiriamų A ir B klasės pajamoms, deklaracijoje (forma GPM312) iki kitų metų vasario 15 dienos. (pvz. už 2018 kalendorinius metus teikiama iki 2019 vasario 15 d. ir t. t.);

- neapmokestinamosioms pajamoms tenkantys leidžiami atskaitymai (atkreiptinas dėmesys, kad žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojas kai kuriais atvejais taikomos lengvatos ir jų gaunamos pajamos priskiriamos neapmokestinamosioms pajamoms, neatsižvelgiant į patirtas išlaidas);

- išlaidos, patirtos darant Baudžiamojo kodekso uždraustą veiklą, įskaitant kyšius;
- kitos išlaidos, nesusijusios su žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojas vykdoma žemės ūkio veikla.

1.7. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų mokestinio laikotarpio nuostolių perkėlimas.

Vadovaujantis 18¹ straipsniu, galiojusiu 2018 m. mokestiniu laikotarpiu, apskaičiuojant mokėtiną pajamų mokestį už 2018 m. mokestinį laikotarpį apmokestinamosios žemės ūkio veiklos pajamos galės būti dengiamos tik ankstesnių mokestinių laikotarpių nuostoliais iš šios veiklos. Taigi, gyventojas, kuris 2018 m. mokestiniu laikotarpiu vykdė keletą veiklų, (pavyzdžiui, vykdė žemės ūkio veiklą ir buvo įregistravęs automobilių pardavimo veiklą pagal pažymą), mokestiniais nuostoliais, kurie buvo patirti vykdančios automobilių prekybos veiklą pagal pažymą, negalėjo mažinti apmokestinamųjų žemės ūkio veiklos pajamų.

Vadovaujantis nuo 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojusiomis GPMĮ 18¹ straipsnio nuostatomis, apskaičiuojant mokėtiną pajamų mokestį už 2019 m. ir vėlesnius mokestinius laikotarpius, žemės ūkio veiklos pajamomis galės būti dengiami ankstesnių mokestinių laikotarpių nuostoliai tiek iš šios veiklos, tiek iš kitos individualios veiklos (veiklų), vykdomos pagal individualios veiklos vykdymo pažymą. Mokestinius nuostolius galima perkelti neribotą laiką, tačiau toks perkėlimas nutraukiamas, jeigu gyventojas nutraukia veiklą, dėl kurios šie mokestiniai nuostoliai susidarė (GPMĮ 18¹ str. 3 dalis).

Pažymėtina, jog GPMĮ 18 str. 3 d. 9 punkte yra nustatyta, jog leidžiamiems atskaitymams nepriskiriami neapmokestinamosioms pajamoms tenkantys leidžiami atskaitymai. Todėl, žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojas, kuris nėra PVM mokėtojas ar neprivalo juo registruotis, mokestinio laikotarpio nuostolių, susidariusių iš žemės ūkio veiklos, perkelti negalės, kadangi patirti tokios veiklos nuostoliai priskirtini neapmokestinamosioms pajamoms. Iš tokios veiklos susidariusius mokestinio laikotarpio nuostolius gyventojas galės perkelti tik tada, kai jam kils prievolė registruotis PVM mokėtoju ar jis bus tokiu įsiregistravęs, nes tik tokiu atveju jo pajamos

iš žemės ūkio veiklos apmokestinamos pajamų mokesčiu, o patirti nuostoliai priskirtini šioms apmokestinamosioms pajamoms.

1.8. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų pajamų apmokestinimas pardavus individualioje veikloje naudojamą turta.

Pagal GPMĮ 10 str. 1 dalies nuostatas, individualios veiklos pajamoms priskiriamos pajamos gautos iš individualios veiklos turto pardavimo, *išskyrus nekilnojamąjį pagal prigimtį daiktą*. Tokios turto pardavimo pajamos apmokestinamos kaip kitos individualios veiklos (ne žemės ūkio veiklos) pajamos.

Pardavus arba kitaip perleidus nuosavybėn individualios veiklos ilgalaikį turta, leidžiamiems atskaitymams gali būti priskirta tik ta šio individualios veiklos turto įsigijimo išlaidų dalis, kuri nebuvo atskaityta priskiriant vykdomos veiklos leidžiamiems atskaitymams to turto apskaičiuotą nusidėvėjimą (amortizaciją).

Pardavus individualioje žemės ūkio veikloje naudotą ilgalaikį turta, išskyrus nekilnojamąjį pagal prigimtį daiktą, kuris buvo deklaruotas FR0457 formoje, gautos turto pardavimo pajamos apmokestinamos taikant GPMĮ 6 str. 1 dalyje numatytą 15 proc. GPM tarifą, mokėtiną pajamų mokesčio sumą apskaičiuojant GPMĮ 18² str. 2 ir 3 dalyse nustatyta tvarka atimant PMK.

1.9. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų gaunamų kompensacijų priskyrimas neapmokestinamosioms pajamoms.

Vadovaujantis GPMĮ 17 str. 1 d. 5 punktu, prie neapmokestinamųjų pajamų priskiriamos Lietuvos Respublikos įstatymuose arba kituose teisės aktuose nustatyto dydžio kompensacijos, įskaitant teisės aktuose nustatytas tiesiogines išmokas pajamų lygiui palaikyti.

Pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 43 punktą, pavėluoto mokėjimo palūkanos, kurios numatytos atsiskaitymą už žemės ūkio produkciją reglamentuojančiuose Lietuvos Respublikos teisės aktuose priskiriamos prie neapmokestinamųjų pajamų. Atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją sąlygas ir tvarką reglamentuoja 1999 m. lapkričio 16 d. Lietuvos Respublikos atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją įstatymas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. balandžio 6 d. nutarimas Nr. 393 „Dėl atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją ir jos įkainojimo terminų patvirtinimo“.

1.10. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų gaunamų žemės ūkio veiklos pajamų deklaravimas.

Žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojai per kalendorinius metus gautas žemės ūkio veiklos pajamas turi deklaruoti mokesčių administratoriui pateikiant Metinę pajamų deklaraciją, kuri pateikiama pasibaigus kalendoriniams metams, iki kitų metų gegužės 1 d. Metinės pajamų deklaracijos formą, pildymo, tikslinimo ir pateikimo taisyklės galima rasti VMI prie FM interneto svetainėje.

Metinės pajamų deklaracijos teikimo ypatumai:

- PVM mokėtojais įsiregistravę žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojai, nepriklausomai nuo iš žemės ūkio veiklos gautų pajamų sumos dydžio, turi deklaruoti gautas žemės ūkio veiklos pajamas be PVM.

- Už 2018 metus ir vėlesnius mokesčius metus **Metinės pajamų deklaracijos neprivalo pateikti** tie žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojai, kurie gavo ne didesnės kaip 3 000 eurų žemės ūkio veiklos neapmokestinamas nedeklaruojamas pajamas, iš gyventojų ar šaltinio užsienio valstybėje, jeigu šias pajamas gaunantis gyventojas mokesčiniu laikotarpiu neprivalo registruotis ir nėra įregistruotas PVM mokėtoju (jei nėra kitų pagrindų teikti minėtą deklaraciją).

- Už 2018 metus ir vėlesnius mokesčius metus Metinėje pajamų deklaracijoje neprivaloma nurodyti gautas žemės ūkio veiklos pajamų, kurios gautos:

1. iš Lietuvos vienetų, jeigu šias pajamas gaunantis žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojas mokesčiniu laikotarpiu neprivalo registruotis ir nėra įregistruotas PVM mokėtoju;

2. kaip Lietuvos Respublikos įstatymuose arba kituose teisės aktuose nustatyto dydžio kompensacijos, taip pat kompensacijos, įskaitant teisės aktuose nustatytas tiesiogines išmokas

pajamų lygiui palaikyti, kurių dydžiai nenustatyti, tačiau mokėjimas reglamentuotas Lietuvos Respublikos įstatymuose ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose.

Deklaruoti pajamas privalo ne tik ūkininkai, įregistravę ūkį Ūkininkų ūkio registre, bet ir žemės ūkio veikloje bendrai dalyvaujantys (ūkininkas, jo sutuoktinis (-ė), ūkininko partneris (-iai)) gyventojai, kurie uždirbtų pajamų iš žemės ūkio veiklos, taip pat ir patirtų išlaidų, pasiskirstymą turi aptarti jungtinės veiklos (partnerystės) ar kitoje sutartyje / susitarime. Kiekvienas partneris gautas pajamas (pajamų dalį) bei joms tenkančią išlaidų dalį atskirai privalo apskaičiuoti ir deklaruoti kalendoriniams metams pasibaigus, iki kitų metų gegužės 1 d., mokesčių administratoriui pateikdamas Metinę pajamų deklaraciją.

II. Pridėtinės vertės mokestis

Žemės ūkio veiklą vykdančiam asmeniui prievolė registruotis PVM mokėtojais atsiranda, jeigu:

1.1. bendra atlygio už vykdant žemės ūkio arba kitą ekonominę veiklą Lietuvoje patiektas ir (arba) suteiktas paslaugas per metus (per paskutinius 12 mėnesių) viršijo 45 000 eurų. PVM turi būti pradėtas skaičiuoti nuo to mėnesio, kurį minėta riba buvo viršyta (PVM įstatymas, toliau - PVM įstatymo, 71 str. 2 d.). PVM turi būti apskaičiuojamas už visas patiektas prekes ir (arba) pateiktas paslaugas, dėl kurių tiekimo (teikimo) nurodytoji riba buvo viršyta.

1.2. Lietuvoje visų įsigytų iš kitų ES valstybių narių prekių (kitų nei naujos transporto priemonės ar akcizais apmokestinamos prekės) vertė (neįskaitant PVM, sumokėto ar mokėtino valstybėje narėje, iš kurios prekės atgabentos) praėjusiais metais viršijo, einamaisiais kalendoriniais metais numato viršyti ar viršija 14 000 eurų (PVM įstatymo 71¹ str.);

1.3. vienas ar kartu su kitais asmenimis, kurie pagal PVMĮ laikomi su juo susijusiais, kontroliuoja keletą juridinių asmenų, ir visų jo kontroliuojamų juridinių asmenų ir jo paties bendra gauta/gautina atlygio už vykdant ekonominę veiklą Lietuvoje patiektas prekes ir/ar suteiktas paslaugas suma per metus (per paskutinius 12 mėnesių) viršijo 45 000 eurų sumą arba jeigu jo paties ir visų jo kontroliuojamų juridinių asmenų bendra įsigytų prekių vertė praėjusiais kalendoriniais metais viršijo, einamaisiais kalendoriniais metais numato viršyti ar viršija 14 000 eurų (PVMĮ 71, 71¹ str.).

Asmuo, vykdantis ar ketinantis vykdyti žemės ūkio veiklą, turi teisę pateikti prašymą įregistruoti jį PVM mokėtoju savanoriškai.

Asmenų, kurie verčiasi žemės ūkio veikla, tiekama žemės ūkio produkcija ir / arba teikiamos žemės ūkio paslaugos įprastai apmokestinamos standartiniu 21 proc. PVM tarifu. 0 proc. PVM tarifas gali būti taikomas PVM įstatymo VI skyriuje nustatytais sąlygomis.

Jeigu asmenys tiekia žemės ūkio produkciją, kurios tiekimas įformintas žemės ūkio produkcijos pirkėjo išrašoma PVM sąskaita faktūra, yra pasirinkę taikyti specialią apmokestinamojo momento nustatymo tvarką, tai prievolė apskaičiuoti PVM už jų tiekiamą žemės ūkio produkciją atsiranda, kai žemės ūkio produkcijos pirkėjas už ją sumoka atlygį.

Įsiregistravus PVM mokėtoju, atsiranda prievolė nuo parduodamų prekių (paslaugų) skaičiuoti ir mokėti PVM PVMĮ nustatyta tvarka, tačiau PVM mokėtojas įgyja teisę ir į PVM atskaitą.

Pagal PVMĮ nuostatas, žemės ūkio veiklą vykdančias asmuo, PVM mokėtojas, turi teisę įtraukti į PVM atskaitą pirkimo (importo) PVM už įsigytas (importuotas) prekes ir paslaugas, jeigu šios prekės ir paslaugos skirtos naudoti PVM apmokestinamam prekių tiekimui ir paslaugų teikimui, ir PVM mokėtojas turi savo vardu tinkamai išrašytą PVM sąskaitą faktūrą, kurioje išskirta PVM suma.

PVM sąskaitas faktūras už Lietuvos Respublikoje registruotų PVM mokėtojų tiekiamą žemės ūkio produkciją visais atvejais išrašo žemės ūkio produkcijos pirkėjas, jeigu jis yra Lietuvos Respublikos PVM mokėtojas.

Informaciją dėl ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, parduodamos žemės ūkio produkcijos ir paslaugų apmokestinimo PVM, rasite leidinyje [„Ūkininkų, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, parduodamos žemės ūkio produkcijos ir paslaugų apmokestinimas PVM“](#).

Pažymime, kad leidinio nuostatos susijusios su socialinio draudimo ir privalomojo sveikatos draudimo įmokomis, yra suderintos su Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

III. SODROS administruojamos privalomojo sveikatos draudimo įmokos

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kai žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro atliktus skaičiavimus už praėjusių metų mokesstinį laikotarpį nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos yra lygus 2 ekonominio dydžio vienetais (toliau - EDV) arba mažesnis, PSD įmokų mokėjimas.

Šie asmenys moka 2,33 proc. dydžio PSD įmokas kartą per mėnesį, ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio paskutinės dienos, nuo minimaliosios mėnesinės algos. Šio dydžio PSD įmoka yra mokama nepriklausomai nuo tą mėnesį vykdytos individualios žemės ūkio veiklos laikotarpio.

Asmenys turi prievolę mokėti 2,33 procentų dydžio PSD įmokas tik tuo atveju, jeigu jie atitinkamo mėnesio bent vieną dieną nėra asmenys nurodyti Sveikatos draudimo įstatymo (toliau PSDĮ) 6 straipsnio 4 dalyje (nėra apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu valstybės lėšomis) arba nėra nurodyti PSDĮ 17 straipsnio 2, 3 dalyse, 4 dalies 1 punkte, 5, 6, 7, 9 ar 10 dalyse (pvz., nedirba pagal darbo sutartį, negauna pajamų pagal autorinę sutartį, negauna pajamų pagal sporto veiklos ar atlikėjo sutartį, nevykdo individualios veiklos, neturi verslo liudijimo, negauna pagal Ligos ir motinystės socialinio [draudimo įstatymą](#) mokamų išmokų, iš kurių GPMĮ nustatyta tvarka turi būti išskaitomas gyventojų pajamų mokeskis).

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kai žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro atliktus skaičiavimus už praėjusių metų mokesstinį laikotarpį nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos yra didesnis negu 2 EDV ir kurie nėra PVM mokėtojai, PSD įmokų mokėjimas.

Šie asmenys moka 6,98 proc. dydžio PSD įmokas kartą per mėnesį, ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio paskutinės dienos, nuo minimaliosios mėnesinės algos. Šio dydžio PSD įmoka yra mokama nepriklausomai nuo tą mėnesį vykdytos individualios žemės ūkio veiklos laikotarpio.

Asmenys turi prievolę mokėti 6,98 procentų dydžio PSD įmokas tik tuo atveju, jeigu jie atitinkamo mėnesio bent vieną dieną nėra asmenys, nurodyti PSDĮ 6 straipsnio 4 dalyje (nėra apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu valstybės lėšomis) arba nėra nurodyti PSDĮ 17 straipsnio 1-10 dalyse (pvz., nedirba pagal darbo sutartį, negauna pajamų pagal autorinę sutartį, negauna pajamų pagal sporto veiklos ar atlikėjo sutartį, nevykdo individualios veiklos, neturi verslo liudijimo, nėra individualios įmonės savininkas, nėra ūkinės bendrijos tikrasis narys, nėra mažosios bendrijos narys, negauna Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatyme nurodytų iš Valstybinio socialinio draudimo fondo lėšų mokamų pašalpų, nuo kurių skaičiuojamos gyventojų pajamų mokeskis, neteikia žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų pagal paslaugų kvitus ir kt.).

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kai žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro atliktus skaičiavimus už praėjusių metų mokesstinį laikotarpį nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos yra 4 EDV arba didesnis ir kurie yra PVM mokėtojai, PSD įmokų mokėjimas.

Šie asmenys moka 6,98 proc. dydžio PSD įmokas nuo sumos, nuo kurios skaičiuojamos jų VSD įmokos, t. y. nuo 90 proc. individualios veiklos apmokestinamųjų pajamų (neatėmus PSD ir VSD įmokų) sumos, tačiau ne didesnės kaip 43 vidutinių šalies darbo užmokesčių įmokoms skaičiuoti.

Šie asmenys moka 6,98 proc. PSD įmokas kartą per mėnesį, ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio paskutinės dienos, nuo minimaliosios mėnesinės algos. Nuo 2019 m. sausio 1 d. nustatyta MMA - 555 EUR, todėl kas mėnesį mokama PSD įmoka lygi 38,74 EUR (6,98 proc. x 555 EUR). Šio dydžio PSD įmoka yra mokama nepriklausomai nuo tą mėnesį vykdytos individualios žemės ūkio veiklos laikotarpio.

Asmenys turi prievolę mokėti 6,98 procentų dydžio PSD įmokas kas mėnesį tik tuo atveju, jeigu jie atitinkamo mėnesio bent vieną dieną nėra asmenys, nurodyti PSDĮ 6 straipsnio 4 dalyje (nėra apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu valstybės lėšomis) arba nėra nurodyti PSDĮ 17

straipsnio 1-10 dalyse (pvz., nedirba pagal darbo sutartį, negauna pajamų pagal autorinę sutartį, negauna pajamų pagal sporto veiklos ar atlikėjo sutartį, nevykdo individualios veiklos, neturi verslo liudijimo, nėra individualios įmonės savininkas, nėra ūkinės bendrijos tikrasis narys, nėra mažosios bendrijos narys, negauna Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatyme nurodytų iš Valstybinio socialinio draudimo fondo lėšų mokamų pašalpų, nuo kurių skaičiuojamos gyventojų pajamų mokesčiai, neteikia žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų pagal paslaugų kvitus ir kt.).

Pasibaigus kalendoriniams metams, PSD įmokos perskaičiuojamos ir iki gegužės 1 d:

- primokamas skirtumas, jeigu asmuo PSD įmokas mokėjo kas mėnesį, o jo individualios žemės ūkio veiklos apmokestinamųjų pajamų suma, nuo kurios skaičiuojamos VSD įmokos, didesnė nei 12 minimalių mėnesinių algų;

- sumokamos PSD įmokos nuo sumos, nuo kurios skaičiuojamos VSD įmokos, jeigu asmuo kas mėnesį PSD įmokų galėjo nemokėti.

IV. Valstybinio socialinio draudimo įmokos

Fiziniai asmenys, kurie verčiasi individualia žemės ūkio veikla, kai žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro atliktus skaičiavimus už praėjusių metų mokestinį laikotarpį nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos yra lygus 4 ekonominio dydžio vienetams (EDV) arba didesnis, laikomi savarankiškai dirbančiais asmenimis ir draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu. Šie asmenys privalomai draudžiami pensijų, ligos ir motinystės socialiniu draudimu ir sveikatos draudimu, kuris vykdomas PSDĮ nustatyta tvarka.

1. Valstybinio socialinio draudimo įmokų tarifai.

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų valstybinio pensijų, ligos ir motinystės, socialiniam draudimui 2019 metams nustatytas 12,52 procentų (14,32 procentų, jeigu apdraustasis moka papildomą 1,8 procentų pensijų įmoką savo lėšomis arba 15,52 procentų, jeigu apdraustasis moka papildomą 3 procentų pensijų įmoką savo lėšomis) dydžio tarifas.

2. Pajamos, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos.

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų socialinio draudimo įmokų bazę sudaro žemės ūkio veiklos 90 procentų apmokestinamųjų pajamų (neatėmus PSD įmokų, socialinio draudimo įmokų) suma. Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu nėra apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal [GPMĮ](#) nuostatas ir šie asmenys nedeklaruoja individualios žemės ūkio veiklos pajamų, socialinio draudimo įmokų bazė laikoma 12 Vyriausybės patvirtintų minimaliųjų mėnesinių algų suma. Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų socialinio draudimo įmokos yra skaičiuojamos nuo sumos, ne didesnės negu 43 vidutinių šalies darbo užmokesčių įmokoms skaičiuoti.

Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2019 metų rodiklių patvirtinimo įstatymu vidutinis šalies darbo užmokestis įmokoms skaičiuoti yra 1136,2 EUR, todėl įmokos negali būti priskaičiuotos nuo sumos, didesnės negu 48856,6 EUR.

3. Valstybinio socialinio draudimo įmokų mokėjimo tvarka ir terminai

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu nėra apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, ir kurie nedeklaruoja individualios žemės ūkio veiklos pajamų, VSD įmokos mokamos **kartą per mėnesį, ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio paskutinės dienos, nuo minimaliosios mėnesinės algos.**

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, VSD įmokos gali būti mokamos avansu **kartą per mėnesį, ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio paskutinės dienos, nuo jų pačių pasirinktos sumos, tačiau ne didesnės kaip 43 vidutinių šalies darbo užmokesčių per metus.**

VSD įmokos nuo individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, pajamų, gautų

praėjusiais metais, metinės sumos (sumokėtų įmokų ir mokėtinų įmokų sumų skirtumas) turi būti sumokėtos iki **Metinės pajamų mokesčio deklaracijos pateikimo Valstybinei mokesčių inspekcijai termino paskutinės dienos.**

Pavyzdys.

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančias asmuo, kurio pajamos mokestiniu laikotarpiu apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, per 2019 metus nuo 12 MMA sumos (6660 EUR) sumokėjo VSD įmokų 833,83 EUR.

Jeigu individualią žemės ūkio veiklą vykdančio asmens žemės ūkio veiklos apmokestinamosios pajamos (neatėmus VSD ir PSD įmokų) 2019 metais yra 20000 EUR, šis asmuo iki 2020 metų gegužės 1 d. turėtų sumokėti VSD įmokų skirtumą 1419,77 EUR (20000 x 0,9 x 0,1252) - 833,83 EUR).

4. Atvejai, kai individualią žemės ūkio veiklą vykdančias asmenys VSD įmokų gali nemokėti.

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančias asmenys VSD įmokų gali nemokėti (tas laikotarpis bus neįskaitytas į socialinio draudimo stažą), kai:

1) gauna socialinio draudimo senatvės ar socialinio draudimo netekto darbingumo (invalidumo) pensiją, paskirtą pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymą;

2) gauna šalpos pensiją ar šalpos kompensaciją, išskyrus šalpos našlaičių pensiją, paskirtą pagal Valstybinių šalpos išmokų įstatymą;

3) gauna su socialinio draudimo santykiais susijusią (socialinio draudimo) senatvės ar netekto darbingumo (invalidumo) pensiją iš ES valstybės narės, kitos Europos Ekonominės Erdvės valstybės, Šveicarijos Konfederacijos arba šalies, su kuria Lietuvos Respublika yra sudariusi tarptautinę sutartį dėl socialinės apsaugos taikymo.

4) yra laisvės atėmimo vietoje arba jiems [Baudžiamojo kodekso](#) nustatyta tvarka teismo nuosprendžiu yra paskirtos priverčiamosios stacionarinio stebėjimo medicinos priemonės ar auklėjamojo poveikio priemonės specializuotose psichikos sveikatos priežiūros įstaigose;

5) yra sukakę socialinio draudimo senatvės pensijos amžių pagal Valstybinių [socialinio draudimo pensijų įstatymą](#).

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančias asmenys vienus metus nuo jų pirmosios veiklos pradžios (įregistravimo savarankiškai dirbančiu asmeniu) socialinio draudimo įmokų gali nemokėti. Asmuo laikomas vykdančiu pirmąją veiklą, jeigu jis anksčiau niekada nėra buvęs savarankiškai dirbančiu asmeniu (pvz., neturėjęs verslo liudijimo, neturėjęs individualios veiklos, nebuvo mažosios bendrijos nariu).

5. Socialinio draudimo pranešimų teikimas

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančias asmenys, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu nėra apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, **socialinio draudimo pranešimų** gali neteikti, jeigu jie nedeklaruoja individualios žemės ūkio veiklos pajamų.

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, už ataskaitinį mėnesį iki kito mėnesio 15 dienos Fondo valdybos teritoriniam skyriui **turi pateikti SAV pranešimą apie savarankiškai dirbančius asmenis**, kai VSD įmokas apskaičiuoja ir sumoka avansu.

Pasibaigus kalendoriniams metams, individualią žemės ūkio veiklą vykdančias asmenys, deklaruojant VMI pajamas, nuo kurių turi būti apskaičiuotos VSD įmokos, turi pateikti SAV pranešimą, jeigu jie neteikė SAV pranešimų kiekvieną mėnesį, ar teikė SAV pranešimus, tačiau jų pateikti duomenys nesutampa su Metinėje pajamų deklaracijoje deklaruota pajamų iš individualios žemės ūkio veiklos, nuo kurios skaičiuojamos VSD įmokos, suma (išskyrus atvejus, jeigu pagal pateiktą SAV pranešimų duomenis, valstybiniam socialiniam draudimui deklaruojamų pajamų suma už kalendorinius metus nurodyta didesnė negu VMI deklaruota pajamų metinė suma, nuo kurios skaičiuojamos VSD įmokos, ir draudėjas nesikreipia dėl VSD įmokų grąžinimo ar užskaitymo į būsimus laikotarpius). SAV pranešimas turi būti pateiktas ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo tos dienos, iki kurios VMI turėjo būti pateikta Metinė pajamų deklaracija. Duomenis apie praėjusius

metų pajamų metinę sumą, išdėstyta mėnesiais galima pateikti ir VMI, užpildant Metinę pajamų deklaraciją.

Nuoroda į SODROS parengtą internetiniame portale skelbiamą individualios veiklos mokesčių skaičiuoklę: http://www.sodra.lt/skaiciuokles/individualios_veiklos_skaiciuokle.

V. Nekilnojamojo turto mokestis

Nekilnojamojo turto mokesčiu neapmokestinamas fiziniam asmeniui nuosavybės teise priklausantis ir (arba) jo įsigyjamas nekilnojamasis turtas (arba jo dalis), fizinio asmens **naudojamas** pajamoms iš žemės ūkio veiklos gauti arba uždirbti, nepriklausomai nuo to, ar fizinio asmens pajamos iš žemės ūkio veiklos apmokestinamos GPM, ar neapmokestinamos.

Jeigu fizinis asmuo nuosavybės teise priklausantį ir (arba) įsigyjamą nekilnojamąjį turtą (arba jo dalį) naudoja ne tik pajamoms iš žemės ūkio veiklos gauti arba uždirbti, nekilnojamojo turto mokesčiu neapmokestinama tik ta nekilnojamojo turto dalis, kuri yra susijusi su pajamų iš žemės ūkio veiklos gavimu arba uždirbimu. Pavyzdžiui, fizinis asmuo nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą naudoja ne tik pajamų iš žemės ūkio veiklos gavimui (uždirbimui), bet ir individualiai laisvalaikio pramogų organizavimo veiklai vykdyti. Todėl nekilnojamojo turto dalis, naudojama individualiai laisvalaikio pramogų organizavimo veiklai vykdyti, bus apmokestinama nekilnojamojo turto mokesčiu.

VI. Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų apskaitos tvarkymas.

Pagrindinis žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų apskaitą reglamentuojantis teisės aktas yra Ūkininko ūkio ir gyventojų, kurie, neįregistravę ūkininko ūkio, verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos buhalterinės apskaitos tvarkos aprašas (toliau - BA aprašas). Nuo 2016 m. sausio 1 d. įsigaliojo nauja BA aprašo redakcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. 1101 (2015 metais galiojo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gruodžio 1 d. nutarimas Nr. 1333).

BA apraše nurodyta, kad tvarkant ūkininkavimo apskaitą, reikia vadovautis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu ir BA aprašu, taip pat galima vadovautis žemės ūkio ministro patvirtintomis rekomendacijomis. Žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojai patys pasirenka buhalterinės apskaitos tvarkymo būdą - taikant dvejybinio įrašo ar paprastojo įrašo būdą.

Pinigų, įsigijimo ir pardavimo operacijoms registruoti BA apraše nustatytas Pinigų kasoje, banko sąskaitose, pirkimo ir pardavimo apskaitos žurnalas ir nurodytas jo užpildymas. Žurnalo neprivaloma pildyti, jeigu apskaita tvarkoma dvejybinio įrašo būdu. Šio būdo taikymo rekomendacijas Žemės ūkio ministerija yra patvirtinusi 2006 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 3D-491. Apskaitos paprastojo įrašo būdu rekomendacijas ši ministerija patvirtino 2005 m. gegužės 11 d. įsakymu Nr. 3D-266 (nauja redakcija patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2018 m. balandžio 25 d. įsakymu Nr. 3D-264).

Apskaitą gali tvarkyti pats žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas, jo partneriai, samdomas darbuotojas (buhalteris), pagal sutartį apskaitos paslaugas teikianti įmonė arba tokias paslaugas savarankiškai teikiantis asmuo.

Parduodamas savo produkciją ar suteikdamas paslaugas nespecializuotoms žemės ūkio produkcijos supirkimo įmonėms, kitiems ūkininkams, privatiems asmenims, žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas apskaitos dokumentus surašo pats. Parduodamas savo užaugintą produkciją turguje, žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojai gali surašyti Produkcijos pardavimo rinkoje žiniaraštį arba kitą laisvos formos dokumentą.

Priklausomai nuo to, ar ūkininkas yra PVM mokėtojas, ar ne, jis išrašo PVM sąskaitą faktūrą, sąskaitą faktūrą arba kitą laisvos formos produkcijos pardavimo dokumentą. Jei pirkėjai už paslaugas (prekes) atsiskaito grynaisiais pinigais paslaugos suteikimo (prekių pardavimo) metu, papildomai jokio apskaitos dokumento išrašyti nereikia. Jeigu pirkėjai atsiskaito grynaisiais pinigais ne paslaugos suteikimo (prekės pardavimo) momentu, pavyzdžiui, sumoka avansą (ar atsiskaito vėliau), grynųjų pinigų gavimo momentu gyventojas turi išrašyti Pinigų priėmimo kvitą, kurio naudojimo, išrašymo ir apskaitos taisyklės patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro

2002 m. spalio 30 d. įsakymu Nr. 340. Atsiskaičius pavedimu - Pinigų priėmimo kvito išrašyti nereikia.

VII. Aktualūs klausimai - atsakymai žemės ūkio veiklą vykdančiams asmenims.

1. *Ar gali žemės ūkio veiklą vykdančias asmuo samdyti kitus gyventojus sezoninių darbų atlikimui?*

Darbų atlikimui žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas gali kitus gyventojus įdarbinti sudarydami darbo sutartį darbų atlikimui arba įdarbinti kitus gyventojus supaprastinta tvarka - naudojant žemės ūkio bei miškininkystės paslaugų kvitus.

Paslaugų teikėjai (gyventojai) gali teikti žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas, kurios yra laikinos arba vienkartinės ir kurioms teikti nereikalingi specialūs įgūdžiai, kvalifikacija, leidimai, pažymėjimai, mokymai ar kursai ir kurių sąrašą patvirtino Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2013 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 218 „Dėl žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų, kurias paslaugų gavėjas turi teisę gauti, o paslaugų teikėjas turi teisę teikti pagal paslaugų kvitą, sąrašo patvirtinimo“ (aktuali redakcija patvirtinta 2017 m. gruodžio 6 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 1009).

2. *Ką turėtų žinoti gyventojas, teikiantis žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas pagal žemės ūkio bei miškininkystės paslaugų kvitus?*

Gyventojas, teikiantis žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas pagal žemės ūkio bei miškininkystės paslaugų kvitus, turi teisę teikti paslaugas vienam paslaugų gavėjui ne ilgiau kaip 60 dienų, o jeigu paslaugos teikiamos keliems paslaugų gavėjams, - ne ilgiau kaip 90 dienų per kalendorinius metus, neatsižvelgiant į per dieną teiktų žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų valandų skaičių.

Pagal GPMĮ 17 straipsnio 1 dalies 55 punktą neapmokestinamos yra 1 750 eurų per mokestinį laikotarpį neviršijančios pajamos, gautos kaip atlygis teikiant paslaugas pagal paslaugų kvitą, kai šių paslaugų teikimą nustato Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų teikimo pagal paslaugų kvitą įstatymas.

Pajamos, gautos kaip atlygis teikiant paslaugas pagal paslaugų kvitą, priskiriamos B klasės pajamoms. Todėl, gyventojai, gavę atlygį pagal paslaugų kvitą, kurio suma viršija 1 750 eurų gautas pajamas turės deklaruoti pasibaigus mokestiniam laikotarpiui pateikus Metinę pajamų deklaraciją.

Remiantis GPMĮ 6 str. 1² dalimi, gyventojas, teikiančio žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas pagal žemės ūkio bei miškininkystės paslaugų kvitus, viršijanti 1750 EUR, kuri kartu su gyventojas per kalendorinius metus gautomis pajamomis ne iš darbo santykių (išskyrus individualios veiklos pajamas, pajamas iš paskirstytojo pelno, tantjemas ar atlygį už veiklą stebėtojų taryboje ar valdyboje, paskolų komitete, mokamą vietoj tantjemų arba kartu su tantjemomis, iš asmens, susijusio su gyventojas darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, gautas pajamas pagal autorines sutartis, taip pat mažųjų bendrijų vadovų, kurie pagal Lietuvos Respublikos mažųjų bendrijų įstatymą nėra tų mažųjų bendrijų nariai, pagal civilinę (paslaugų) sutartį už vadovavimo veiklą gautas pajamas), neviršijanti 120 VDU yra apmokestinama 15 proc. pajamų mokesčio tarifu. Įvardintų pajamų dalis, viršijanti 120 VDU apmokestinama 20 proc. pajamų mokesčio tarifu.

3. *Kokias deklaracijas mokesčių administratoriui turi pateikti žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas apie samdomus darbuotojus?*

Žemės ūkio veiklą vykdančiam gyventojas, išmokant išmokas gyventojams, gali atsirasti prievolė apskaičiuoti, išskaičiuoti ir sumokėti į biudžetą pajamų mokestį. GPMĮ 22 straipsnyje nustatyta, kad pagal mokesčio mokėjimo tvarką gyventojas pajamos skirstomos į A ir B klases.

Žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas, vadovaudamasis GPMĮ 23 straipsnio nuostatomis, nuo išmokamų A klasės pajamų (darbo užmokesčio) privalo apskaičiuoti, išskaičiuoti ir sumokėti į biudžetą pajamų mokestį. Žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas, mokestį išskaičiuojantis asmuo, per mokestinio laikotarpio kalendorinį mėnesį išmokėjęs A klasei priskiriamas apmokestinamąsias pajamas, privalo pateikti Mėnesinę pajamų mokesčio deklaraciją (forma GPM313) iki kito mėnesio

15 d. Metinę gyventojams išmokėtų išmokų, priskiriamų A ir B klasės pajamoms, deklaracija (forma GPM312) bei jos priedus metams pasibaigus iki kitų metų vasario 15 dienos.

Nuo B klasės pajamų (žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas pagal žemės ūkio bei miškininkystės paslaugų kvitus) sumokėti pajamų mokesť bei deklaruoti pajamas prievolė tenka pačiam pajamas už įvardintas paslaugas gavusiam gyventojui (GPMĮ 27 straipsnis).

Pažymėtina, kad nuo samdomų darbuotojų darbo užmokesčio yra mokamos ir VSD bei PSD įmokos. Informaciją apie PSD bei VSD įmokas ir mokėjimo tvarką pagal kompetenciją SODRA. Šią informaciją galima rasti SODROS internetinėje svetainėje: www.sodra.lt.

4. Kaip įmonė turi apmokestinti įsigytus iš savo darbuotojo - ūkininko PVM mokėtojo žemės ūkio produktus (pvz. įmonė, teikianti viešojo maitinimo paslaugas iš savo darbuotojo - ūkininko įsigijo bulves)?

Pagal GPMĮ 22 straipsnyje nustatytą mokesčio mokėjimo tvarką, iš juridinio asmens (susijusio darbo santykiais arba ne), gyventojų gautos individualios žemės ūkio veiklos pajamos yra priskiriamos B klasės pajamoms. Juridinis asmuo apie žemės ūkio veiklą vykdančiam gyventojui išmokėtą išmoką turi pranešti metinėje GPM312 formoje bei jos prieduose.

5. Kas turi apskaičiuoti, deklaruoti ir sumokėti pajamų mokesť, kai individualią žemės ūkio veiklą vykdančias nuolatinis Lietuvos gyventojas veiklos vykdymo tikslais nuomojasi nekilnojamąjį turtą (žemę, negyvenamosios paskirties patalpas ir t. t.) iš kito gyventojų ir moka jam pajamas už nekilnojamojo turto nuomą?

Remiantis nuo 2018 m. sausio 1 d. įsigaliojusiais GPMĮ pakeitimais, iš individualią veiklą vykdančio nuolatinio Lietuvos gyventojų už nekilnojamųjų pagal prigimtį daiktų nuomą gautos pajamos, išskyrus pajamas, nuo kurių mokamas fiksuoto dydžio pajamų mokesť, yra priskiriamos A klasės pajamoms (GPMĮ 22 str. 1 d. 2 punktas.)

Taigi, kai individualią žemės ūkio veiklą vykdančias nuolatinis Lietuvos gyventojas veiklos vykdymo tikslais iš kito gyventojų (nuomotojų) nuomojasi nekilnojamąjį turtą, kuris tokiai nuomos veiklai neįsigijo arba negalėjo įsigyti (kai nuomojamos ne gyvenamosios paskirties patalpos) verslo liudijimo, nuo nuomotojų išmokamų nekilnojamojo turto nuomos pajamų apskaičiuoti, išskaičiuoti ir sumokėti į biudžetą 15 proc. pajamų mokesť privalo individualią žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas.

Išmokėtas nuomos pajamas ir jų išskaičiuotą pajamų mokesť, laikydamasis GPMĮ 23 straipsnyje nustatytos tvarkos, individualią žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas turi deklaruoti Mėnesinėje pajamų mokesčio deklaracijoje (forma GPM313) ir Metinėje gyventojams išmokėtų išmokų, priskiriamų A ir B klasės pajamoms, deklaracijoje (forma GPM312).

6. Kur galima rasti informaciją žemės ūkio veiklą vykdančioms asmenims apie leidimų įsigijimą žymėtiems degalams?

Leidimų įsigijimą žymėtiems degalams atmintinę ūkininkai gali rasti VMI interneto svetainėje adresu: http://www.vmi.lt/cms/web/kmdb/1.16.6/-/asset_publisher/00hS/content/atmintine-apie-gazolius-skirtus-naudoti-zemes-ukyje/10174.

7. Koks pajamų mokesčio tarifas taikomas individualios žemės ūkio veiklos pajamoms apskaičiuojant:

a) 2018 m. mokesčio laikotarpio pajamas?

b) 2019 m. ir vėlesnių mokesčių laikotarpių pajamas?

Pajamų mokesčio tarifai, taikomi pajamų iš žemės ūkio veiklos apmokestinimui:

a) apskaičiuojant pajamų mokesť, mokėtiną už 2018 m. mokesčio laikotarpį, pajamų mokesčio tarifas galėjo kisti nuo 5 iki 10 proc., priklausomai nuo per mokesčio laikotarpį gautų (uždirbtų) apmokestinamųjų pajamų dydžio;

b) apskaičiuojant pajamų mokesť už 2019 m. ir vėlesnius mokesčius laikotarpius, žemės ūkio veiklos pajamoms taikytinas pajamų mokesčio tarifas gali kisti nuo 5 iki 15 proc., priklausomai nuo per mokesčio laikotarpį gautų (uždirbtų) apmokestinamųjų pajamų dydžio.